

RECENSIE

‘Nacht’ laat je even stilstaan, zonder uit balans te raken

Recensie

Wiggele Wouda

Plotseling gaat om een uur of negen 's avonds de deurbel. Ruud (Tryater-acteur Bart Harder) die je net nog in de film op je laptop zag uit *Nacht* – de nieuwe hybride voorstelling van Tryater – staat pontificaal voor je neus; zwart jackje, ongeschoren en haar stijl achterover. In zijn arm een grote dure Mac. Schichtig kijkt hij om zich heen. „Niet bang zijn hoor, heb 'm niet gejat”, zegt hij nadrukkelijk gehaast met een vet Leeuwarder accent. Maar de burens aan de overkant kijken al nieuwsgierig door de ramen. Wie is die gast? Wie komt er nog zo laat langs met een Mac onder zijn arm en staat ruim een kwartier buiten te praten met buurman? Wat doet dat busje van de fietsexpert daar trouwens?

Overdag vallen die zaken niet zo op, zijn ze wellicht vanzelfsprekend, staan we er amper bij stil. Maar in de late avond zo voor de nacht wanneer de stilte en het duister de directe omgeving omarmen, zijn het geïsoleerde gebeurtenissen die niet lijken te passen in het moment.

En als de donkere nacht het licht van de dag helemaal heeft gesmoord, en de mensen die nog actief zijn heeft veranderd in figuranten die als schimmen onder de straatverlichting voorbijtrekken, of als schaduwspelers achter de gordijnen de laatste daghandelingen verrichten, wordt die wereld anoniem, onbekend, vervreemdend, bijna mystiek.

Maar in die wereld gebeurt echt van alles. Zo fietst een bakker 's nachts naar zijn werk, een beveiligder houdt zijn omgeving nauwlettend via schermen in de gaten, een journalist tikt zijn stukje, een nachtzuster waakt en een begrafenisondernemer verzorgt het lichaam van een nachtdode.

Tatiana Pratley, artistiek leider van Tryater, zou dit intrigerende thema op de planken brengen, zoals het hoort: een heuse toneelvoorstelling waar de broodnodige dynamiek en energie vanaf spatten. De Covid-omstandigheden dwongen haar en Tryater om zich aan te passen en om op zoek te gaan naar een kunstvorm die ons confronteert met de betekenis van het donker: de keerzij van de dag. Geen sinecure!

Via een interactieve kaart op je laptop krijgen we onder andere vanuit Harlingen, Ferwert, Leeuwarden, Kollum, Balk en nog tal van plekken in Fryslân een inkijkje van wat gewone mensen zoal voor de nacht en in de nacht doen. Hun overpeinzingen, hun gevecht met de slaap of gebrek eraan en hun dromen. Mooi in beeld gebracht in bijna filosofische statements die de kijker als een spiegeling ervaart. *Nacht* laat je zo even stilstaan, zonder uit balans te raken.

Geruisloos nemen de acteurs het spel rondom de nacht over met een film: nachtbrakers, werkende dromers. Inlevend, soms herkenbaar. Natuurlijk is het geen toneel en Tryater-acteurs zijn geen filmacteurs. Hier en daar absorbeert de camera zelfs hun overtuiging nauwelijks. Maar die wordt met een heus thuisbezoek van een acteur ruimschoots en speels goedge maakt.

Onze Ruud staat nog voor de deur en mijmert over zijn geliefde en zijn zorgen haar te verliezen. Omdat het eerst goed ging, maar nu is hij bang dat het uitkomt wat hij 's nachts aan het uitspoken is. Maar zoals hij zegt: „Zonder duisternis kan er ook geen licht zijn.” En zo is het. Ook voor Tryater.

Nacht door Tryater, een hybride voorstelling die tot en met 1 mei door Fryslân toert, tot nu toe zijn er 900 kaarten verkocht
